

La dona en el col·lectiu de la gent gran

Maria Roca

Per fer un article –encara més, un petit i senzill escrit– amb aquest títol no m'ho he hagut de plantejar dues vegades, encara que sí que em fa pensar que a hores d'ara encara hem de fer constar que es tracta de *la dona* del que estem parlant. Per què sempre que volem recalcar la transcendència i la importància de la nostra actuació, sigui en l'àmbit familiar, social, cultural, hem de fer constar que parlem de la dona? «La dona i els drets humans», «La dona en el món laboral», «El dia de la dona». Jo, personalment, com a dona, considero que tinc tots els mateixos drets humans, que treballa en el mateix món que els meus col·legues homes, i que tots els dies del calendari els faig propis a través del seu mateix esdevenir, i no pas per un títol que se li ha donat no sé ben bé per què ni fins a quin punt ens afavoreix... I el dubte constant: pensaria igual si fos home?

Pot ser sóc un xic massa ingènua, però no entenc que encara haguem de fer palès que parlem de dones per atraure l'atenció de tantes persones, i ho fem parlant de la dona-empresària, la dona-treballadora... Seria tan fàcil saber i conèixer què vol dir ser dona, i llavors tots els altres atributs no ens vindrien a sobre com uns mèrits afegits, o pitjor, com una categoria que ens diferencia de l'home que, de fet, té aquestes mateixes tasques per dur a terme. Però de moment es veu que s'ha de continuar amb aquest joc, si no, sembla que quedem marginades, infravalorades, i seguim fent córrer tinta per defensar els nostres deures i els nostres drets gairebé enfrontats a l'home, que és l'altra modalitat que ofereix l'espècie humana per fer-se realitat en el temps i l'espai.

Les mans de les àvies fan descobrir habilitats, en la millor oferta intergeneracional.

Jo, com a dona –des que he nascut qualificada per un sexe, una psicologia, unes característiques que em determinen i em distingeixen, ni per a bé ni per a mal, de l'home com a tal–, hi reacciono amb un cert escepticisme. ¿No podríem parlar ja en aquest segle, en aquest nou mil·lenni, de persona humana, sense més, encara que conscients que tenim uns trets determinats que ens diferencien? I a partir d'aquí, qualsevol qüestió se'ns faria més interessant, perquè incumbeix a tota la família humana sense discriminacions, i menys en referir-nos a temes tan actuals com el que tractem en aquestes línies. Però tota una història mil·lenària i una bona col·lecció d'estereotips i prejudicis ens segueixen condemnant a parlar de qualsevol realitat... no sé, com des d'un 50% del seu valor total, si és que considerem que es manté bastant equilibrada la balança entre els individus pertanyents als dos sexes.

Però, a pesar d'aquestes primeres paraules –que no volen ser merament reivindicatives, sinó que volen convèncer el lector que com a dona em considero privilegiada, orgullosa i agraïda–, sí que crec fermament que la dona té més elements de judici, més experiències des del punt de vista antropològic, i que en molts terrenys, també en el de la tercera edat, juga amb «avantatge». Ara mateix, fent una reflexió que no esgota tots els arguments, em trobo escrivint per intentar explicar quina és la meua aportació en el món que ens envolta.

Sóc dona, treballo en el col·lectiu de la gent gran, el que se sol anomenar «tercera i quarta edat», i procuro explicar què és el que aportem, amb la nostra feminitat, a aquest grup que en els nostres dies veiem com augmenta més i més. Ara no parlarem de la inversió de la piràmide de creixement per edats, ni tampoc dels problemes que tot això representa. Potser sí que si estigués en el meu lloc un home parlaria prioritàriament d'aquests factors. En canvi, a mi, i a tantes dones, el que ens interessa és el benestar dels nostres ancians, el trasbals que a nivell domèstic pot suposar tenir un avi amb demència senil a casa, o una mare octogenària que s'ha quedat sola en la casa pairal, de la qual no vol sortir per res del món. Aquestes són les veritables qüestions que se'ns plantegen. Durant aquests darrers dies ha tingut lloc a Barcelona la cimera dels països més «avançats» d'Europa. Quantes dones hi han tingut una representació rellevant? Què hauran dit de nosaltres en totes aquestes trobades, col·loquis, sessions i taules rodones? No deixa d'intrigar-me un xic, però crec que no m'equivocaria gaire si diguéssim que s'hauran posat sobre la taula solucions, propostes, en les quals la dona té un paper fonamental. O no és veritat que la bona marxa socioeconòmica d'un país qualsevol és el resultat de la suma de les microeconomies domèstiques de cada lloc? De fet algunes mesures aprovades en altres àmbits han tingut en compte, sens dubte, que, per fomentar la natalitat, a la dona treballadora se li deu una atenció especial.

Per treballar amb la gent gran, per a la gent gran, comptant amb la gent gran, no cal ser un geni ni tenir idees brillants. De fet, tampoc soc partidària de seccionar el món en diferents col·lectius, acabant quasi fent guetos, posant en «prestatges» etiquetats cada un dels individus: els grans, els nens, els immigrants, els executius, els minusvàlids... Crec que aquest muntatge es deu al fet que el món occidental, tan industrialitzat, tan manipulat pel consumisme, i tan acostumat a valorar la persona pel que té o deixa de tenir, en lloc de fer-ho perquè és persona, i per tant amb tota la dignitat que això comporta, afavoreix que qualifiquem cadascú segons l'índex de consum o de necessitat que pot comportar en un mercat regit per unes lleis més agressives que les de la selva. I això és, per a mi, el que la dona pot ser la més indicada per detectar. No veu el seu pare amb Alzheimer com una unitat de consum que necessita tal i tal servei; no mira el seu marit que ha patit una embòlia com a client d'una ortopèdia on li resoldran algunes qüestions pràctiques sense més transcendència; no considera la seva mare que ha quedat vídua com a usuària d'un centre de dia on es trobarà amb altres companyes de característiques semblants. I és això el que les dones podem aportar en el moment de resoldre un problema real, desconegut fins ara perquè el pes dels anys no es feia sentir, però que inevitablement acaba sorgint. Perquè la meva experiència en aquest camp em mostra constantment que les dones tenim més coratge, més «els peus a terra» per prendre certes decisions, potser per-

què estem dotades d'un sentit pràctic de la vida quotidiana que hem adquirit a força d'haver de decantar-nos per una cosa o una altra en aquests moments més durs.

D'altra banda –i amb aquesta reflexió acabo, satisfeta d'aportar-hi un granet de sorra–, en aquestes tasques, que cada cop més haurem de dur a terme de manera personal, o delegant-les a professionals, quan tinc ocasió de comentar a un home la meua ocupació professional, és poc corrent que s'hi interessi pel que realment és: un servei a la societat, ben necessari en els moments que ens ha tocat viure. Generalment l'interès va per altres vessants: «T'hi guanyes bé la vida? Respon, el client? És rendible el servei?» O el que és pitjor i sona quasi a insult perquè posa de manifest fins a quin punt l'afany de reeixir en l'economia és un dels majors determinants: «Et deus fer d'or, amb la quantitat de gent gran que hi ha ara!».

I amb això ara ja em dono per satisfeta, si s'ha donat una mica de llum per a l'atenció acurada, personal, global però individualitzada de cada persona malal-

ta, anciana, discapacitada... Les dones sí que tenim alguns factors que determinen el nostre *know how*, en aquests casos. Jo comprovo dia a dia que hi ha moltes maneres de fer les coses, però una dona sí que pot garantir una manera específica d'atendre les persones, primer de tot perquè en cada una d'elles hi veu un ésser únic, irrepetible. Les dones no treballem «en una cadena de producció», encara que la nostra tasca es desenvolupi en un macrogeriàtric. Voldria citar unes paraules del beat Josep Maria Escrivà en una entrevista que va concedir fa prop de trenta anys, però que a mi em segueix admirant per la seva exactitud i veracitat: «... la dona està cridada a dur a la família, a la societat civil [...] quelcom característic que li és propi i que només ella pot donar: la seva delicada tendresa, la seva generositat incansable, el seu anar a les coses concretes, la seva agudesesa d'enginy, la seva capacitat d'intuïció, la seva tenacitat».

Maria Roca és treballadora social.

La gimnàstica és una de les activitats més concorregudes als casals de gent gran.

